

Koncepce sociálního bydlení na území města Krnova 2020 – 2023

Zpracoval: Mgr. Filip Vrchovský

Manažer projektu a koordinátor sociálního bydlení

Odbor sociální, MěÚ Krnov

Obsah

Úvod	3
1. Cíl koncepce.....	5
2. Proces přípravy koncepce sociálního bydlení.....	5
Analytická část.....	7
1. Vybrané ukazatele související s problematikou bydlení na území města Krnova.....	7
2. Přehled problémových městských oblastí s kumulací osob ohrožených bytovou nouzí.....	8
3. Bytový fond města Krnova	11
3.1 Stávající kapacity sociálního bydlení	11
4. Cílové skupiny sociálního bydlení.....	14
4.1 Výstupy ze sčítání osob bez domova v Krnově v roce 2019.....	18
5. Přístupy k ukončování bezdomovectví – bydlení především a prostupné bydlení.....	19
5.1 Bydlení především (Housing First).....	19
5.2 Prostupné bydlení (Housing Ready)	20
Návrhová část systému sociálního bydlení	21
1. Oblast - Měkké nástroje zajišťující funkčnost systému sociálního bydlení ve městě Krnově ...	23
1.1 Opatření - vznik platformy pro sociální bydlení	23
1.2 Opatření – vznik pravidel obce pro přidělování sociálních bytů	24
1.3 Opatření – realizace sociální práce v rámci sociálního bydlení.....	25
1.4 Opatření – postupný zánik SVL a prevence před vznikem nových.....	27
2. Oblast - bytový fond pro potřeby sociálního bydlení.....	29
2.1 Opatření – vyčlenění bytového fondu.....	29
3. Oblast - komunikace s veřejností	30
3.1 Opatření - zveřejňování informací o systému sociálního bydlení	30
3.2 Opatření - veřejné projednávání	30
4. Seznam Příloh	31
5. Seznam obrázků	31

Úvod

Bydlení je jednou ze základních lidských potřeb. Problematika absence, ztráty či nevyhovujícího bydlení je fenomén diskutovaný v posledních desetiletích napříč celou společností.

Na území České republiky je dle posledního odborného výzkumu z roku 2019 téměř 24 000 osob bez domova, přičemž Moravskoslezský kraj má jejich počet nejvyšší. Dle Zprávy o vyloučení z bydlení za rok 2018, **trpí závažnou bytovou nouzí 54 tis. domácností, celkově 83 tis. osob – z toho téměř čtvrtina nezletilých.** Zvláště alarmující je **70% nárůst počtu domácností s osobami nad 65 let žijících na ubytovnách mezi lety 2015 – 2018.** Jako zvláště ohrožené (s vysokým počtem lidí bez domova) byly identifikovány obce Praha (9,8 tis. domácností), Ostrava (4,2 tis.), Brno (2 tis.), Ústí nad Labem (1, 1 tis.) a Olomouc (1 tis.).¹ Problematika bydlení je dále komplikována dalšími společenskými jevy jako například nedostatek bytového fondu, nízký standard bydlení, neadekvátní výše nájemného, mnohdy přísné podmínky pro získání nájemního bydlení v kombinaci s velkým počtem obyvatel žijících na hranici chudoby a v dluhové pasti, velké množství sociálně vyloučených lokalit či výskyt byznysu s chudobou.

Některé obce se navzdory absentujícímu legislativnímu rámci (chybějící zákon o sociálním bydlení) pustily do řešení této problematiky samy, a to zaváděním vlastního systému sociálního bydlení zohledňujícího místní specifika. Tyto systémy sociálního bydlení jsou však poměrně mladé, a tudíž jejich efektivita není vždy ještě zcela vyhodnocena, podléhají častým změnám a na jejich zavádění se ne vždy shoduje politická reprezentace. Z tohoto úhlu pohledu se město Krnov vypracováním návrhu Koncepce sociálního bydlení zařazuje mezi nemnoho obcí v republice, které našly odvahu problematiku řešit. Příkladem dobré praxe jsou obce jako Ostrava, Brno, Otrokovice, Jindřichův Hradec, Praha a další.

Město Krnov nezačíná od nuly. Již dnes realizuje dílčí nástroje sociálního bydlení, mezi které řadíme tzv. „dispoziční byty“, které v rámci prostupného bydlení mají k dispozici neziskové organizace, krizové byty, ubytovnu, fungující síť sociálních služeb zaměřených na bytovou problematiku. Na území města dokonce nabízí sociální bydlení i soukromý poskytovatel. Fungování těchto nástrojů rozpracovává kapitola č. 3.

Tyto existující a praxí prověřené nástroje samozřejmě do koncepce začleňujeme.

Pro snadnější porozumění textu je důležité vysvětlit základní pojmy.

Sociální vyloučení je souběh faktorů, které výrazně omezují možnosti: (1) přístupu na otevřený trh práce; (2) přístupu k veřejným službám, včetně sociálních služeb či vzdělávání; (3) kontaktu se sociálním okolím; (4) řešení osobních krizí; (5) politické participace; či omezují schopnosti a dovednosti těchto možností využívat. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita (Analýza sociálně vyloučených lokalit, 2015).

¹ Zpráva o vyloučení z bydlení za rok 2018, Platforma pro sociální bydlení, Lumos

Sociální bydlení představuje především bydlení poskytované osobám v **bytové nouzi** nebo bytovou nouzí bezprostředně ohroženým, včetně lidí, kteří vynakládají na bydlení nepřiměřenou výši svých příjmů (<http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydeni/zakladni-informace-o-sb>).

Sociální bydlení je dle definice FEANTSA (<https://socialnibydeni.org/clanky/pozicni-dokument-2014>) službou obecného hospodářského zájmu, která řeší selhání trhu s bydlením; je zaměřeno na lidi, u kterých nelze očekávat, že naleznou přiměřené bydlení na soukromém trhu s bydlením vlastními prostředky; má jasná pravidla přidělování; poskytuje bydlení adekvátního a pravidelně ověřovaného standardu; je zajišťováno s využitím veřejných dotací; je poskytováno na bázi neziskovosti a je monitorováno veřejnými orgány.

Bytová nouze je definována jako absence bydlení, ohrožení ztrátou bydlení či nevhodné bydlení. Bytová nouze je jedním z objektivních kritérií pro vznik nároku na vstup do **systému sociálního bydlení**. Nejde pouze o fyzickou podobu místa, kde daná osoba přebývá, ale také o to, zda má (nájemní) smlouvu či ne, anebo zda mu bydlení umožňuje běžné psychosociální kontakty. Lidé, kteří nemají soukromí či normální sociální vztahy kvůli přeplněným domácnostem, či lidé, kteří žijí pod stálou hrozbou domácího násilí, považujeme taktéž za osoby v bytové nouzi.

Systém sociálního bydlení je určen pro zranitelné skupiny obyvatel a pro osoby v nouzi. Jedná se o souhrn nástrojů a opatření vedoucích k tomu, aby 1.) lidé nevypadávali ze svého stávajícího standardního bydlení, 2.) byla při ztrátě bydlení zajištěna co nejrychlejší cesta do standardního bydlení, a 3.) se předcházelo životu v nevyhovujících bytových podmínkách a v bydlení, které významně zatěžuje náklady nízkorozpočtových domácností.

V nastavování systému soc. bydlení hrají roli mnohé aspekty a může (či dokonce by mělo) docházet k jeho průběžným změnám. Například při definování kapacit bytového fondu pro účely sociálního bydlení by měla být vždy reflektována aktuální situace na trhu s bydlením v Krnově. Implementace systému sociálního bydlení má svá úskalí, zejména výběr jednotlivých uchazečů do programu sociálního bydlení, rozsah a členění bytového fondu, míra politické podpory, dopad opatření na veřejné mínění apod. Z tohoto důvodu budou systémové dopady podléhat pravidelnému vyhodnocování a evaluaci v rámci nově vytvořené platformy na území města Krnova.

1. Cíl koncepce

Obce mají dle zákona dle § 35 odst. 2 zákona 128/2000 o obcích povinnost vytvářet podmínky pro uspokojování potřeb bydlení směrem ke svým občanům. Za tímto účelem zpravidla zpracovávají koncepcí bytové politiky. Koncepcí sociálního bydlení bývají jejich specifickou součástí. Při zpracování koncepce jsme vycházeli z Koncepcí sociálního bydlení České republiky 2015- 2025 (dále Koncepcí ČR). Ta byla vytvořena za účelem zajištění dostupnosti bydlení pro všechny osoby, které jsou nyní bez domova nebo žijí v nejistých či nevyhovujících podmínkách, a dále pak za účelem zvýšení kompetencí u těch osob, které bydlení mají, ale jsou ohroženy jeho ztrátou.

Předkládaná **Koncepcí sociálního bydlení na území města Krnova nemá ambice nahrazovat Koncepcí bytové politiky města ani řešit dostupnost bydlení pro všechny cílové skupiny obyvatel, nýbrž řešit zajištění bydlení pouze nejohroženějšími cílovými skupinami v bytové nouzi (viz kapitola 5).**

2. Proces přípravy koncepce sociálního bydlení

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Aktivity vedoucí k sociálnímu začleňování osob ohrožených ztrátou bydlení“, registrační číslo projektu CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_026/0003816. Projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost. Usnesením Rady města č. 3292/74 ze dne 27. 6. 2018 byl stanoven úkol předložení Koncepcí sociálního bydlení. Zpracovatelem koncepce byl určen odbor sociální. Dne 24. 10. 2018 RM zřídila pracovní skupinu pro tvorbu koncepce sociálního bydlení v následujícím složení:

Městský úřad Krnov	Další instituce
odbor sociální	Výbor pro plánování sociálních služeb
odbor správy majetku města	Bytová komise
odbor strategického rozvoje	Armáda spásy
	Slezská Diakonie

Tabulka č. 1 Seznam členů PS

Po volbách na podzim 2018 a změně politické reprezentace města došlo v dubnu 2019 k nominování jednotlivých zástupců a zahájení činnosti pracovní skupiny. Pracovní skupina během roku 2019 identifikovala jednotlivé problémy v oblasti sociálního bydlení v Krnově a hledala možné postupy pro jejich řešení. V závěru roku proběhl dvoudenní workshop s názvem Sociální bydlení na obcích za účasti zástupců Agentury pro sociální začleňování, MPSV, Moravskoslezského kraje a vybraných obcí, které se problematikou sociálního bydlení v současnosti zabývají. Poznatky získané na workshopu se staly významným zdrojem inspirace při zpracování koncepce.

V rámci schvalovacího procesu byl začátkem roku 2020 dokument rozeslán elektronickou formou členům pracovní skupiny k připomínkovému řízení. Jednotliví členové byli zpracovateli koncepce vyzváni k zaslání svých připomínek. Zpracovatelé poté vyhodnotili soulad připomínek s principy navrhované koncepce. Akceptované připomínky byly do dokumentu zapracovány. O připomínkách, které nebyly akceptovány, byla na jednání pracovní skupiny vedena další diskuse a následně o nich bylo samostatně hlasováno.

Veškeré připomínky, jejich zpracování a způsob jejich vypořádání včetně odůvodnění je uveden v příloze č. 9 „Vypořádání podnětů v rámci připomínkového řízení“. Po ukončení připomínkového řízení byla koncepce sociálního bydlení jako pracovní materiál předložena ke schválení na jednání rady města dne 29. 6. 2020.

Analytická část

1. Vybrané ukazatele související s problematikou bydlení na území města Krnova

Počet obyvatel Krnova se dlouhodobě snižuje. K 31. 12. 2000 žilo ve městě celkem 25 953. K 01. 01. 2020 je tento počet pouze 23 120 osob. Lze konstatovat, že sociodemografické charakteristiky města Krnova za posledních 20 let, kdy nedocházelo k žádnému výraznému zvětšování předproduktivní složky obyvatelstva ani celkového počtu obyvatelstva, naplňují obecné trendy stárnutí populace a vylidňování regionu.

K pochopení strukturálního deficitu, ve kterém se město nachází, a z kterého může do značné míry pramenit i sociální vyloučení, je třeba dodat i další sociodemografická data.

Podstatnými jsou v tomto ohledu zejména informace o vzdělanostní struktuře obyvatel Krnova. V celorepublikovém srovnání je v Krnově mírně vyšší počet obyvatel se základním vzděláním a méně obyvatel se vzděláním vysokoškolským oproti průměru ČR.

Město Krnov se také potýká s vysokou mírou zadluženosti obyvatel ve srovnání s průměrem ČR, což má výrazný dopad také na oblast bydlení (např. neschopnost pravidelně hradit nájemné, vyšší riziko ztráty bydlení, problematické získání bydlení nového a celkové zadlužení samotných domácností). V posledních letech došlo k velkému zhoršení situace a zvýšení zadluženosti obyvatel Krnova. Dle posledních zveřejněných dat z roku 2017 (novější data nejsou k dispozici) se v Krnově s exekucí potýkalo 2 705 osob, tedy 13,2 %, což je o 3,5 p. b. více, než je průměr ČR. Velkým problémem jsou kumulované exekuce. V průměru vychází na každého exekučovaného člověka cca 5 exekucí.

Odbor sociální eviduje v současnosti celkem 590 případů klientů, s nimiž řešil nebo řeší situace spojené s bydlením (zejména ztrátu bydlení, zajištění vhodnějšího bydlení, řešení problematiky spojené s dluhy na nájemném a službách apod.).

Celková územní a demografická charakteristika je popsána v příloze č. 1

2. Přehled problémových městských oblastí s kumulací osob ohrožených bytovou nouzí

Problémové oblasti s vyšším výskytem osob ohrožených bytovou nouzí můžeme najít po celém území města Krnova. Jedná se zejména o:

- a) shluky bytových domů či samostatně stojící bytové domy s vyšší koncentrací osob, které se potýkají se sociálními problémy
- b) jednotlivé ubytovny
- c) sociálně vyloučené lokality
- d) pobytové sociální služby pro osoby bez domova

Výskyt problémových městských oblastí je relativní v čase. Jedná se o dynamický proces podléhající častým a výrazným změnám. Z oblasti, kterou dnes vnímáme jako bezproblémovou, se může velmi rychle stát oblast problémová a naopak...

Například oproti situační analýze z roku 2013 (Szczepaniková, Kubíčková, & Kobová) i analytické části Strategického plánu sociálního začleňování z roku 2017 (ASZ), se situace ve sledovaných krnovských problémových oblastech změnila v jejich výčtu, počtech rezidentů, kvalitě bydlení (a to jak směrem nahoru, tak i dolů), počtu a struktuře nabízených bytů, výše nájemného, apod., a to přitom od posledního strategického materiálu nás dělí pouhé 3 roky. S touto výraznou dynamikou vývoje je proto nezbytné neustále počítat, a to i při navrhování opatření k řešení sociálního bydlení.

Ad a) Do této kategorie oblastí bychom mohli zařadit například domy se zvýšenou koncentrací osob pobírajících dávky na bydlení, nebo s vyšší mírou působnosti kriminogenních faktorů. Vzhledem k proměnlivosti těchto lokalit se mohlo jednat svého času například o bytové domy na ulici E. Hakena 1, nebo na ulici Požárníků, dnes zde můžeme zařadit například jednotlivé domy na SPC.

Ad b) Problematika sociálního vyloučení se přímo týká i městské ubytovny na Chářovské ulici a dalších ubytoven, které vlastní soukromí majitelé. Tyto ubytovny jsou nabízeny lidem v různé kvalitě a také cenovém rozpětí. Některé z ubytoven se blíží kvalitou ubytování ke standardnímu bydlení, jinde však terénní pracovníci evidují problémy v oblasti hygieny a výskytu sociálně patologických jevů.

Ad c) Za sociálně vyloučenou nebo sociálním vyloučením ohroženou lokalitu v rámci výzkumu Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR (2015) považujeme takovou lokalitu, kde dochází ke koncentraci více než 20 osob žijících v nevyhovujících podmínkách (indikováno počtem příjemců příspěvku na živobytí), které obývají fyzicky či symbolicky ohraničený prostor (indikováno vnější identifikací). Celkový počet lokalit se v porovnání s rokem 2006 téměř zdvojnásobil (z 310 na 606). Počet lokalit vzrostl ve všech krajích, v Karlovarském a Moravskoslezském kraji ale více než trojnásobně. Lokality kumulují osoby s podobnými sociálními návyky a způsobem života. Obyvatelé jsou často ohroženi sociálním vyloučením a

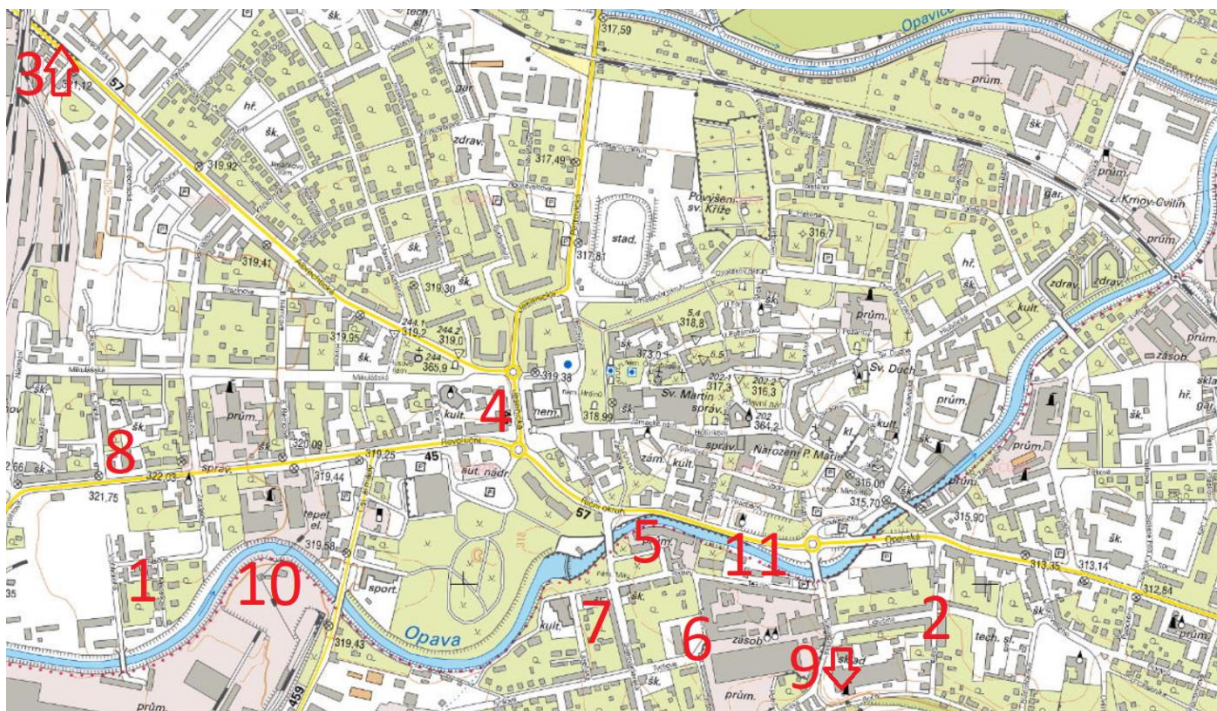

bytovou nouzí. Z tohoto důvodu je nezbytné zajišťovat nejen formu terénní sociální práce na těchto územích, ale zamezovat stěhování dalších rizikových osob do těchto lokalit a podílet se na tom, aby nedocházelo ke vzniku dalších.

Na území města Krnova jsou lokalizovány tři sociálně vyloučené lokality. Počtem bytů v největší lokalitě na ulicích Vrchlického, Mánesova a Alšova dochází k dlouhodobému vyliďňování domů. Podobně se proměnila i lokalita na křížení ulic Libušina a Stará. Jeden z domů na ulici Stará 7 je prázdný a očekává rekonstrukci v rámci výzvy IROP určené k sociálnímu bydlení. Dva domy byly zrekonstruovány. První dům, který provozuje Armáda spásy, je v prostupném režimu Housing ready. U druhého domu, kde je provozovatelem Slezská diakonie, je vzhledem ke specifické cílové skupině toto bydlení vnímáno jako podporované. Největší lokalitou počtem osob (157) na území města Krnova je v současné době na ulici Albrechtická.

Ad d) K problematice sociálně vyloučených osob se váže také Azylový dům Armády spásy. Je rozdělen do třech sekcí, které se místně shodují, konkrétně se jedná o azylový dům pro muže s kapacitou 35 lůžek, azylový dům pro ženy s kapacitou 10 lůžek a azylový dům pro matky s dětmi o kapacitě 30 lůžek.

Další informace k problémovým městským oblastem, včetně SVL, jejich popis a charakteristiku naleznete v příloze č. 2.

Obrázek 1 Aktualizovaná mapa sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených lokalit v Krnově, zdroj ČÚZK a vlastní úpravy

Obrázek zobrazuje rozmístění sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených lokalit tak, jak ho zachytilo terénní šetření na jaře 2019:

1. SVL na ulicích Vrchlického, Mánesova a Alšova
2. SVL na křížení ulic Libušina a Stará
3. SVL Albrechtická
4. Ubytovna Hotel Praha
5. Ubytovna na Náměstí míru
6. Ubytovna v ulici Tyršova
7. Ubytovny v ulici Svatováclavská a Lázeňská
8. Ubytovna na ulici Karla Čapka
9. Městská ubytovna na ulici Chářovská
10. Azylový dům a noclehárna Armády spásy
11. Bytový dům č. p. 15 na ulici Textilní

3. Bytový fond města Krnova

Údaj vychází z výzkumu bytových kapacit z roku 2017. Město Krnov je vlastníkem 1531 bytů.

Byty ve vybraných domech	737
Byty s pevně stanoveným nájemným	794
Z toho byty zvláštního určení (domy s pečovatelskou službou)	222
Byty pořízené se státní dotací	77
Byty, do nichž navrhují nájemníky neziskové organizace poskytující služby (dispoziční byty)	22
Krizové byty	2
Ubytovna města	13 pokojů

Tabulka č. 2 Seznam bytů v majetku města

Podmínky pro přidělování bytů ve vybraných domech s pevně stanoveným nájemným, krizových bytů, ubytovny, dispozičních bytů a nástroje prevence proti ztrátě bydlení definuje opatření města č. 3/2019 toto opatření je uvedeno v příloze č. 3. Podmínky pro přidělování bytů zvláštního určení jsou definovány v opatření obce č. 5/2017 v příloze č. 4.

3.1 Stávající kapacity sociálního bydlení

Město Krnov je vlastníkem bytů, které lze svou povahou označovat jako byty sociální. Tyto byty mají specifická pravidla pro jejich přidělování. Ve většině případů se jedná o byty určené pro určitou cílovou skupinu. Do stávajícího fondu „sociálního bydlení“ na území města Krnova, tak, jak jej vymezuje tato koncepce, můžeme zařadit následující byty:

Ubytovna města (nejedná se o standardní bydlení)	12 pokojů
Krizové byty	2 byty
Dispoziční byty, nájemníky navrhují NNO	17 bytů (5 bytů Armády spásy, 12 bytů Slezská diakonie)
Sociální byty ve výstavbě, Stará 7	9 bytů
Byty pana K. (soukromý vlastník), Opavská 21	8 bytů

Tabulka č. 3 Stávající kapacity SB

3.1.1 Dispoziční byty, do nichž navrhují nájemníky neziskové organizace poskytující služby

Jedná se o část bytů městského bytového fondu pořízených s podporou státní dotace. Do těchto bytů navrhují nájemníky neziskové organizace - Armáda spásy a Slezská diakonie. Podmínkou získání nájemní smlouvy v těchto bytech je smlouva o poskytování sociální služby s uvedenými NNO.

Opatření obce č.3/2019 blíže specifikuje podmínky získání bytu v těchto tzv. dispozičních bytech. Nájemní smlouva je uzavírána přímo s nájemníkem na půl roku s možností jejího opakovaného prodloužení. Poskytovatel sociální služby sepisuje s potenciálním nájemníkem žádost o poskytnutí bytu a zároveň dokládá zprávu ze sociálního šetření, v rámci kterého nezisková organizace popíše klientovu sociální situaci. Pokud nájemník některé povinnosti zanedbává, může být nájemní smlouva uzavírána na dobu kratší či prodlužována v kratších intervalech. Návrh neziskových organizací projedná bytová komise, která návrh doporučí ke schválení Radě města. Rada města návrh bytové komise akceptuje.

[Byty, do nichž navrhuje nájemníky Armáda spásy](#)

Vstup do tohoto systému vyplynul z potřeby uživatelů služby Azylový dům, kteří se z velké části po opuštění této služby vraceli zpět pro neúspěšný pokus samostatného bydlení. Ukázalo se tedy, že značná část klientů potřebuje určitou míru podpory, která jim pomůže zvládat podmínky standardního nájemního bydlení.

Mechanismy vstupu do dispozičních bytů jsou dva. Jednou z možností je, že se nájemníkem podporovaného bytu stane uživatel služby Azylový dům, druhou z možností je nabídnutí tohoto bytu uživateli služby terénní programy, který bydlí v nevhodných podmínkách či bydlení ztratil (osoby žijící na ubytovnách či v podnájmech). Důležitým aspektem v obou případech je snaha uživatele služby řešit svou situaci a „posunout se dále“. V případě uvolnění bytu, se jeho znovuobsazení a volba vhodného klienta řeší na úrovni organizace (společné setkání pracovníků a hodnocení situace jednotlivých klientů). Poskytovatel má zpracována svá vnitřní pravidla pro užívání bytů klientem.

Byty, do nichž navrhuje nájemníky Slezská diakonie

Podmínkou pro získání dispozičního bytu je smlouva o poskytování služby. Cílovou skupinou jsou osoby s duševním nebo mentálním postižením. Slezská diakonie při zajišťování bydlení úzce spolupracuje s veřejným opatrovníkem.

Všem nájemníkům dispozičních bytů je poskytována sociální služba terénní formou s různou mírou podpory, vždy záleží na zájmu a potřebách klienta. Délka pobytu v dispozičních bytech není časově omezena a ze specifikace cílové skupiny je poskytovatelem očekávané, že někteří klienti/nájemníci budou stávající míru podpory čerpat po celý svůj život, jinak řečeno nejsou vybaveni schopnostmi pro zcela samostatné bydlení či bydlení s nižší mírou podpory.

3.1.2 Byty krizové pomoci

Byty krizové pomoci slouží pro poskytnutí bydlení na přechodnou dobu (zpravidla 3 měsíce) pro občany města, kteří se dostanou do tíživé životní situace bez vlastního zavinění, případně klienty, u nichž je Město Krnov ustanoveno rozhodnutím soudu opatrovníkem. Bydlící navrhuje sociální odbor. Nájemní smlouva se uzavírá vždy na měsíc s možností prodloužení. Město disponuje 2 krizovými byty.

3.1.3 Ubytovna

Ubytovna slouží k řešení krátkodobého ubytování osob ocitajících se v bytové nouzi. S ubytovanými osobami se uzavírá smlouva o ubytování. Kapacita ubytovny je 13 pokojů. Každý pokoj je vybaven dvouplotýnkovým vařičem a sociální zařízení je společné. Kapacita ubytovny nebývá obvykle zcela naplněna, vzhledem ke specifickým cílovým skupinám, mezi které mohou patřit např.: osoby vracující se z výkonu trestu, osoby bez domova, osoby se zdravotním či mentálním postižením apod.

Osoby k uzavření smlouvy navrhuje odbor sociální na základě předchozí spolupráce. S ubytovanými je dále vedena sociální práce za účelem řešení bytové situace.

3.1.4 Soukromí pronajímatelé bytového fondu

Na území města Krnova nebyl identifikován žádný větší poskytovatel sociálního bydlení. Jedinou výjimkou je pan K., který provozuje podporované byty na adrese Opavská č. p. 21.

4. Cílové skupiny sociálního bydlení

Cílovými uživateli sociálního bydlení jsou osoby bez domova dle typologie ETHOS, které jsou podle životní situace:

- bez střechy nad hlavou (osoby přežívající venku nebo v noclehárně),
- bez domova (osoby bydlící v ubytovnách nebo institucích, např. sociálních ubytovnách, ubytovnách pro bezdomovce, azylových domech, ve věznicích, zdravotnických zařízeních, v zařízeních pro děti nebo podporovaném bydlení),
- v nejistém bydlení (lidé žijící v přechodném bydlení u rodiny nebo přátel, bydlení bez právního nároku, osoby ohrožené vystěhováním nebo osoby ohrožené násilím),
- v nevyhovujícím bydlení (osoby žijící v provizorních nebo neobvyklých obydlích, v neobyvatelném bydlení nebo přelidněných bytech).

Tato typologie byla vyvinuta Evropskou organizací pracující v oblasti bezdomovectví FEANTSA a byla zveřejněna v roce 2005. Na základě stanoviska Evropské observatoře byly definovány tři domény, které tvoří domov, jehož absence může být považována za vymezení definice bezdomovectví:

„Mít domov může být chápáno jako: mít slušné obydlí (prostor) způsobilé k naplňování potřeb dané osoby a její rodiny (fyzická doména), mít možnost uchovat si soukromí a udržovat společenské vztahy (sociální doména) a mít výlučné vlastnictví, jistotu užívání a právní nárok (právní doména).

Následující tabulka definuje podrobně jednotlivé cílové skupiny z hlediska typologie a místa, kde mohou tyto osoby v dané situaci přebývat. (zdroj: Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025)

<u>Koncepční kategorie</u>	<u>Operační kategorie</u>	<u>Forma bydlení</u>	<u>Generická (druhá) definice</u>	<u>Národní subkategorie</u>
BEZ STŘECHY	1 Osoby přežívající venku	1.1 Veřejné prostory nebo venku (na ulici)	Osoby přežívající na ulici nebo ve veřejně přístupných prostorách bez možnosti ubytování	1.1.1 Osoby spící venku (např. ulice, pod mostem, nádraží, letiště, veřejné dopravní prostředky, kanály, jeskyně, odstavené vagony, stany, garáže, prádelny, sklepy a půdy domů, vraky aut)
	2 Osoby v noclehárně	2.1 Noclehárna	Osoby bez obvyklého bydliště, které využívají nízkoprahové noclehárny	2.1.1 Osoby v nízkoprahové noclehárně 2.1.2 Osoby sezonně užívající k přenocování prostory zařízení bez lůžek
BEZ DOMOVA	3 Osoby v ubytovnách pro osoby bez domova	3.1 Azylový dům pro osoby bez domova	Osoby v azylových domech s krátkodobým ubytováním (zpravidla do 1 roku)	3.1.1 Muži v azylovém domě 3.1.2 Ženy v azylovém domě 3.1.3 Matky s dětmi v azylovém domě 3.1.4 Otcové s dětmi v azylovém domě 3.1.5 Úplné rodiny v azylovém domě 3.1.6 Osoby v domě na půli cesty

		3.2 Přechodná ubytovna	Osoby ve veřejných ubytovnách s krátkodobým ubytováním, které nemají vlastní bydlení	3.2.1 Osoby ve veřejné komerční ubytovně (nemají jinou možnost bydlení) 3.2.2 Osoby v přístřeší po vystěhování z bytu
		3.3 Přechodné podporované ubytování	Bezdomovci v přechodném bydlení se sociální podporou	3.3.1 Bydlení s podporou výslovně určené pro bezdomovce neexistuje
	6 Osoby před opuštěním instituce	6.1 Věznice a vazební věznice	Bez možnosti bydlení po propuštění	6.1.1 Osoby před opuštěním věznice
		6.2 Zdravotnická zařízení	Zůstává déle z důvodu absence bydlení	6.2.1 Osoby před opuštěním zdravotnického zařízení
		6.3 Zařízení pro děti	Bez možnosti bydlení	6.3.1 Osoby před opuštěním dětské instituce 6.3.2 Osoby před opuštěním pěstounské péče
NEJISTÉ BYDLENÍ	8 Osoby žijící v nejistém bydlení	8.1 Přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel	Přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel	8.1.1 Osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení) 8.1.2 Osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení)

		8.2 Bydlení bez právního nároku	Bydlení bez právního nároku, nezákonné obsazení budovy	8.2.1 Osoby bydlící v bytě bez právního důvodu 8.2.2 Osoby v nezákonně obsazené budově
	9 Osoby ohrožené vystěhováním	9.1 Výpověď z nájemního bytu	Výpověď z nájemního bytu	9.1.1 Osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu
		9.2 Ztráta vlastnictví bytu	Ztráta vlastnictví bytu	9.2.1 Osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu
	10 Osoby ohrožené domácím násilím	10.1 Policejně zaznamenané domácí násilí	Případy, kdy policie zasáhla k zajištění bezpečí oběti domácího násilí	10.1.1 Osoby ohrožené domácím násilím – policejně zaznamenané případy – oběti
NEVYHOVUJÍCÍ BYDLENÍ	11 Osoby žijící v provizorních a v neobvyklých stavbách	11.1 Mobilní obydlí	Mobilní obydlí, které není určeno pro obvyklé bydlení	11.1.1 Osoby žijící v mobilním obydlí, např. maringotka, karavan, hausbót (nemají jinou možnost bydlení)
		11.2 Neobvyklá stavba	Nouzový přístřešek, bouda, chatrč, barák	11.2.1 Osoby žijící v budově, která není určena k bydlení, např. osoby žijící na pracovišti, v zahradních chatkách se souhlasem majitele
		11.3 Provizorní stavba	Provizorní stavba	11.3.1 Osoby žijící v

				provizorních stavbách nebo v budovách např. bez kolaudace
	12 Osoby žijící v nevhodném bydlení	12.1 Obydlené neobyvatelné byty	Bydlení v objektu označeném podle národní legislativy jako nevhodné k bydlení	12.1.1 Osoby žijící v nevhodném objektu – obydlí se stalo nezpůsobilým k obývání (dříve mohlo být obyvatelné)
	13 Osoby žijící v přelidněném bytě	13.1 Nejvyšší národní norma definující přelidněn	Definované jako překračující nejvyšší normu podle rozměru nebo počtu místností	13.1.1 Osoby žijící v přelidněných bytech

Tabulka č. 4 Cílové skupiny

Z hlediska kvantifikace (počet osob, kterých se systém sociálního bydlení v Krnově týká) se primárně opíráme o výstupy sčítání lidí bez domova na území obce. A dále pak k tomuto počtu započítáváme další skupiny osob, na které průzkum necílil. Z uvedeného průzkumu vyplývá, že **na území města se v současnosti vyskytuje 106 osob v akutní bytové nouzi** (viz tabulka níže). **K tomuto počtu je nutné připočítat dalších minimálně 150 osob**, které dle kvalifikovaného odhadu odboru sociálního, vycházejícího z přímé práce sociálních pracovníků s klienty, spadají do cílové skupiny osob, na které se koncepce zaměřuje. Jedná se o část osob žijících v některých krnovských ubytovnách (Hotel Praha, ubytovna Svatováclavská, ubytovna Lázeňská, ubytovna Karla Čapka, ubytovna Náměstí míru, neoficiální ubytovny), osoby dlouhodobě hospitalizované v psychiatrické nemocnici Opava nebo na sociálních lůžkách, krnovské občany toho času ve výkonu trestu nebo ve vazbě, osob bez právního nároku na bydlení, oběti domácího násilí či nájemníky, kterým hrozí vystěhování. **Dostáváme se tak na celkové číslo osob v bytové nouzi v Krnově v počtu 256.**

4.1 Výstupy ze sčítání osob bez domova v Krnově v roce 2019

(viz příloha číslo 5 s názvem Sčítání osob bez domova)

	Kategorie	Počet osob
Bez střechy	Venku	17
	V noclehárně	21
Bez bytu	Ubytovna města	6
	V azylovém domě	62

Tabulka č. 5 osoby bez domova

5. Přístupy k ukončování bezdomovectví – bydlení především a dostupné bydlení

Bezdomovectví považujeme za extrémní formu sociálního vyloučení, jehož řešení vyžaduje komplexní přístup. Způsoby řešení bezdomovectví můžeme rozdělit do dvou základních přístupů – bydlení především (Housing First) a dostupné bydlení (Housing Ready).

5.1 Bydlení především (Housing First)

Bydlení především neboli „Housing First“ vznikl v New Yorku na začátku devadesátých let. Primární cílovou skupinou jsou lidé bez domova, kteří mají špatný zdravotní stav, jsou závislí na alkoholu či jiných návykových látkách, mají vážná duševní onemocnění a další zdravotní omezení. Postupně se však ukázalo, že tento koncept je efektivní také pro osoby, které trpí dlouhodobým či opakovaným bezdomovectvím a které jsou ohroženy ztrátou domova. Základní principy konceptu:

- co nejrychlejší přístup k trvalému standardnímu bydlení pro osoby bez domova;
- prevenci ztráty bydlení cíleně zaměřenou na osoby ohrožené bezdomovectvím;
- zajištění individuální a na potřebách založené podpory pro bývalé osoby bez domova a osoby ohrožené bezdomovectvím
- bydlení je lidské právo
- možnost volby a kontrola na straně klientů (naslouchání a respektování názorů lidí využívajících tuto službu)
- oddělení bydlení a podpory (např. bydlení není podmíněno požadavkem, aby klient podstoupil protialkoholní léčbu),
- zaměření na zotavení (důraz na individuální prospěch a smysluplnost s důrazem na rozhodování a směřování svého života),
- minimalizace rizik neboli „harm reduction“ (holistický přístup založený na celou osobnost např. při užívání drog a alkoholu, usiluje o řešení všech příčin a následků, nikoliv pouze detoxikační léčbu)
- aktivní zapojení bez donucení
- individuální plánování
- flexibilní podpora na potřebnou dobu

Jako primární aktivita tohoto konceptu je poskytnutí bydlení, tedy domova. Domov je totiž výchozím bodem pro sociální integraci, poskytuje bezpečí, stabilitu, přináší kontrolu nad svým životem a díky domovu máme prostor ke stanovení svých dalších priorit. Tím se tento koncept liší od služeb pro lidi bez domova, které se v rámci svých programů snaží tyto osoby na bydlení

připravit ještě předtím, než bydlení získají (prostupné bydlení). Taková podpora se zaměřuje na problémy, jako je placení nájmu, sociální inkluze, zaměstnání, zdraví a duševní pohoda. Přístup klade důraz na poskytování této podpory přímo v bydlení, dříve než by došlo k přestěhování. Podpora je na flexibilní (individuálně nastavené) bázi spíše než na institucionálním nastavení (dostupné z <http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydeni/housing-first-v-cr>).

5.2 Prostupné bydlení (Housing Ready)

Přístup prostupného, vícestupňového bydlení či bydlení až po přípravě je založený na předpokladu, že lidi bez domova je nutné nejprve na samostatné bydlení připravit. Lidem bez domova je umožněn vstup do systémů prostupného bydlení a prostup jednotlivými stupni systémů na základě splnění kritérií, obvykle zjišťujících míru jejich „kompetencí“ k bydlení. Získání standardního bydlení je tedy posledním krokem sociální integrace. Tento přístup pojímá bezdomovectví jako dlouhodobý a složitý proces, nikoliv jako stav. Cílem je pomoci lidem v bytové nouzi (osobám ohroženým ztrátou bydlení a osobám bez domova) získat znovu standardní bydlení a integrovat je zpět do společnosti za pomoci komplexního a postupného řešení jejich tíživé situace. Důraz se klade především na individuální přístup, zásluhovost a motivaci. Tento přístup dělí bydlení do tří stupňů:

- krizové ubytování (okamžitá pomoc v bytové nouzi)
- tréninkové bydlení (upevňování kompetencí a návyků samostatného bydlení)
- dlouhodobé sociální bydlení

Od 90. let minulého století se přístup prostupného bydlení v ČR začal prosazovat jako vůdčí způsob řešení problematiky lidí v bytové nouzi. Klíčovými aktéry nabízejícími prostupný model bydlení se spolu s obcemi stali poskytovatelé registrovaných sociálních služeb, kteří vybudovali navazující služby sociální prevence (terénní programy, nízkoprahová denní centra, noclehárny, azylové domy, pobytové sociální rehabilitace, domy na půl cesty a další). Nicméně, jak se ukazuje v praxi, systémy prostupného bydlení v ČR jsou často velice odlišné a potýkají se s nejrůznějšími problémy (např. nízká efektivita sociální integrace, „zacyklení“ uživatelů v nižších, obvykle nestandardních formách bydlení, nedostatečná kapacita pro práci s osobami s komplexními potřebami, nedostatek standardních bytů atd.). (dostupné z <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydeni/zakladni-informace-o-sb/prostupne-bydeni>)

Návrhová část systému sociálního bydlení

Cílem této části koncepce je za pomoci jednotlivých opatření navrhnout vhodné nástroje vedoucí k vytvoření uceleného systému sociálního bydlení, který bude určen obyvatelům města Krnova v bytové nouzi.

Důvody pro vznik systému sociálního bydlení na území města Krnova:

Zákonná povinnost obce

Povinnost zaobírat se problematikou bydlení je zakotvena již v samotném zákoně o obcích: Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku dle § 35 odst 2 zákona 128/2000 o obcích (dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-obcich/cast-1-hlava-2-dil-1-paragraf-35>).

Obec tento náročný úkol nemůže plnit bez spolupráce s místními aktéry, kteří v lokálním systému sociálního bydlení hrají nezastupitelnou roli. Do systému soc. bydlení jsou zapojeni tito aktéři:

Vedení Města Krnova, Zastupitelstvo Města Krnova, Rada Města Krnova, Výbor zastupitelstva pro plánování sociálních služeb, věcně příslušné odbory úřadu – Odbor správy majetku města, Odbor sociální, zástupce komunitního plánování obce, platformy a pracovní skupiny zřízené pro účely naplňování Koncepce sociálního bydlení.

Další spolupracující instituce: poskytovatelé sociálních služeb na území města zabývající se oblastí bydlení, Úřad práce ČR, Agentura pro sociální začleňování, obecní úřady ve správní působnosti ORP Krnov, soukromí pronajímatelé bytové fondu.

Role a konkrétní úkoly jednotlivých aktérů v systému sociálního bydlení definují a blíže rozpracovávají prováděcí opatření Platformy pro sociální bydlení (viz kap. 1.1, str. 23).

Ekonomická rovina

Překvapivým argumentem pro vytváření a zavádění systému sociálního bydlení na lokální úrovni je ekonomická stránka problematiky. Jednoduše řečeno, řešit problematiku bydlení nejvíce ohrožených skupin obyvatel formou opatření v rámci principů „Housing first“ a „Housing ready“ je v konečném důsledku levnější, než problém neřešit nebo se spoléhat na běžně aplikované systémy pravidel přidělování obecních bytů (to se týká i Krnova). S neřešenými problémy osob bez domova nebo přísně nastavenými parametry pro vstup do systému bydlení obce, které (ty parametry) znemožní přístup k obecním bytům nejohroženějším skupinám, jsou spojeny finanční náklady na sanaci doprovodných sociálně-patologických jevů, které nakonec zatěžují veřejné rozpočty ve větší míře.

V roce 2019 publikovali experti ASZ na bytovou nouzi svůj výzkum zaměřený na **náklady veřejných rozpočtů vyvolaných bezdomovectvím a bytovou nouzí**. Na modelovém příkladu studie ukazuje možnost prevence ztráty bydlení jako opatření zabraňující veřejným rozpočtům ve ztrátě cca 250 milionů Kč ročně na tisíc osob, které by se nově dostaly do bezdomovectví.

Celkové výdaje vyvolané bytovou nouzí (neboli „náklady neřešení“) lze shrnout na základě identifikace těch výdajů veřejných rozpočtů, které jsou přímo vyvolány existencí bytové nouze, dále pak kvalitativní identifikací kauzálního mechanismu mezi bytovou nouzí a dalšími negativními jevy, které vedou k veřejným výdajům, a kvantifikací vlivu bytové nouze na nárůst nákladů nebo snížení efektivity veřejných politik zaměřených na řešení těchto jevů.

Z široké škály nákladů souvisejících s bezdomovectvím se samotný výzkum podrobně věnuje těmto: náklady na sociální služby a sociální práci; náklady na ubytování a dávky hmotné nouze, a to včetně provozu Úřadu práce; náklady na pořádek a bezpečnost; náklady související s dluhy; náklady související s dětmi; náklady na zvýšenou potřebu zdravotní péče; ztráta pracovních dovedností a snížení možnosti návratu do společnosti a sociální pohřby.

Tato studie poskytuje přehled oblastí, v nichž náklady v důsledku bezdomovectví vznikají, a jejich odhadovanou aktuální výši. Při úspěšném ukončení bezdomovectví by náklady zmapované v této studii mohly představovat potenciální úspory veřejných rozpočtů. Celá studie je přiložena v koncepci jako příloha č. 6.

Společenská odpovědnost

Vývoj poslední doby vede k tomu, že vysoké výdaje na bydlení zatěžují rozpočty mnohých domácností. Může se jednat jak o nájemné samotné, tak o poplatky s ním spojené – hlavně energie, ale i náklady na údržbu a úklid společných prostor v domech a další. Existují tak významné skupiny obyvatel, které jsou znevýhodněny v přístupu k bydlení nebo žijí v nevyhovujícím bydlení. Sociální bydlení je poskytováno na základě principu solidarity. Jedná se o základní princip sociální politiky státu. Společenská solidarita upevňuje sociální smír ve společnosti. V konceptu sociálního bydlení vede solidarita k tomu, že intervence státu prostřednictvím obcí je směřována k potřebným osobám, zejména pak nejohroženějším cílovým skupinám (viz kapitola 4). Tato rovina je mnohdy obtížněji komunikovatelná směrem k veřejnosti, která v dnešní době výrazně staví na principu zásluhovosti, proto je zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost informační rovině problematiky sociálního bydlení (viz oblast 3 Komunikace s veřejností).

Následující kapitoly se věnují oblastem, které je z hlediska nastavení a funkčnosti systému sociálního bydlení nezbytné řešit. Ke každé oblasti jsou navržena opatření, která v sobě zahrnují jednotlivé nástroje či aktivity pro jejich řešení.

1. Oblast - Měkké nástroje zajišťující funkčnost systému sociálního bydlení ve městě Krnově

Cílem je vytvořit systém, který bude:

- **transparentní** (zveřejněné podmínky pro vstup do sociálního bydlení)
- **předvídatelný** (jasné podmínky pro zařazení do evidence uchazečů o sociální bydlení, výběr uchazečů vhodných k uzavření nájemní smlouvy v sociálním bytě, výpověď nebo neprodloužení nájemní smlouvy)
- **realizovatelný** (návrhy jednotlivých opatření a jejich rozsah musí odpovídat personálním, kapacitním a finančním možnostem obce)

Implementace systému sociálního bydlení do praxe bude probíhat mimo jiné prostřednictvím aktivit navazujícího projektu „Komplexní řešení bytové problematiky osob města Krnova“. Díky projektu je realizace systému sociálního bydlení v Krnově snazší, protože posiluje právě ony výše zmíněné personální a finanční možnosti obce. Díky propojeným aktivitám v rámci KPSVL dochází k čerpání financí z IROP na zvýšení a zkvalitnění bytového fondu města vhodného právě pro účely sociálního bydlení (rekonstrukce bytového domu Stará 7).

1.1 Opatření - vznik platformy pro sociální bydlení

Dojde k **vytvoření platformy**, která se bude podílet na nastavení systému sociální bytové politiky na území města Krnova. Platforma se bude scházet min. 6x ročně a bude tvořena ze zástupců města Krnova, neziskových organizací a dalších expertů v oblasti soc. bydlení. Jednotlivé členy platformy bude navrhopvat rada města. Setkání platformy i jejich výstupy bude zajišťovat pracovník projektu.

Úkoly platformy:

- a) uvést v život systém soc. bydlení v obci
- b) vyhodnocovat dopady koncepce sociálního bydlení města Krnova na cílovou skupinu a navrhopvat její revizi
- c) spolupracovat s okolními obcemi v oblasti soc. bydlení
- d) vytvořit Akční plán
- e) zajišťovat výběr osob vhodných pro vstup do systému soc. bydlení

Ad a) Oblast sociálního bydlení je nutno zakomponovat do koncepčního nastavení bytové politiky na území města Krnova, která prozatím absentuje. Dále pak bude platforma řešit nastavení konkrétních opatření se zacílením na osoby v bytové nouzi.

Ad b) Odborná platforma bude za pomoci evaluátora vyhodnocovat dopady projektu na CS v oblasti soc. bydlení na území města Krnova a navrhnout řešení v otázkách rozvoje bydlení a bytového fondu.

Ad c) Na území města Krnova se vyskytují lidé bez domova, kteří žijí na okraji společnosti. Tito lidé často přicházejí i z okolních obcí, které jim nejsou schopny zajistit dostatečnou pomoc, popř. poskytnout základní poradenství v sociální oblasti a navázat na další služby. Do platformy budou zapojeni zástupci jednotlivých obcí, zejména v rámci Krnova jakožto obce s pověřeným obecním úřadem (Brantice, Hošťálkovy, Lichnov, Býkov, Láryšov, Krasov, Úvalno, Čaková, Zátor), ale také obcí, u nichž detekujeme problémy regionální migrace námi akcentovaných cílových skupin (např. Slezské Rudoltice, Osoblaha, Slezské Pavlovice). Role obcí v územní působnosti ORP Krnov bude spočívat především v přenosu informací a sdílení dobré praxe v oblasti sociálního bydlení. V rámci ORP je také nutné přistoupit k propojení obcí a aktivně hledat možná řešení bytové nouze občanů na jejich územích.

Ad d) Akční plán zajistí přenesení jednotlivých opatření Koncepce sociálního bydlení města Krnova do praxe. Akční plán naváže na oblasti vymezené v Koncepci sociálního bydlení města Krnova, zapracuje výstupy činnosti platformy sociálního bydlení i poznatky z řad CS. K realizaci tohoto úkolu budou platformě k dispozici pracovníci projektu (terénní pracovníci, domovníci/preventisté). V procesu tvorby bude také průběžně reflektovat vývoj tematiky sociálního bydlení na národní úrovni a bude mít za cíl reflektovat aktuální situaci v oblasti počtu bytů v režimu dostupného a sociálního bydlení, včetně krizových bytů atd.

Ad e) Platforma bude na základě svých odborných znalostí a za pomoci nového opatření obce pro přidělování sociálních bytů (viz níže) vybírat jednotlivé uchazeče o soc. bydlení do soc. bytů.

1.2 Opatření – vznik pravidel obce pro přidělování sociálních bytů

Pro realizaci systému soc. bydlení a jeho transparentnost je nezbytné přistoupit k **vytvoření pravidel pro vstup uchazečů do systému sociálního bydlení, podmínek pro setrvání v systému, případně sankce při nedodržování stanovených pravidel**. Opatření 2 bude realizovat ustavená platforma.

Pravidla pro přidělování soc. bytů by měla zohledňovat zejména:

- Stanovení adekvátně dlouhé doby trvalého i faktického bydliště - stanovení doby by mělo být rozumné a odůvodnitelné.

- Individuální posouzení bezdlužnosti, zda žadatel dluh splácí nebo se např. domáhá u soudu jeho neexistence.
- Zohlednění příjmu žadatele jen pokud půjde o zjišťování, zda žadatel, popř. spolu se společně posuzovanými osobami, bude schopen hradit náklady spojené s budoucím bydlením, ostatní je již nad rámec oprávnění obce.
- Rozhoduje pouze současný sociální status žadatele a popř. ukazatel, že může být do budoucna dobrým nájemcem. Zkoumání obce, zda si sociálně špatnou situaci žadatel sám zavinil nebo ne, nebo zda žadatel v minulosti prodal byt nebo dům (např 30 let nazpět) je nerelevantní.
- Pomoc těm nejpotřebnějším a okamžitá pomoc lidem, kteří vypadávají ze standardního bydlení.

1.3 Opatření – realizace sociální práce v rámci sociálního bydlení

Realizace sociální práce s klienty sociálního bydlení vyžaduje použití vhodných nástrojů. Mezi ně řadíme zejména:

1.3.1 Depistáž

5.2.1

Depistáž můžeme definovat jako základní nástroj „sociální práce pro soustavné, cílené a včasné vyhledávání jedinců či skupin ohrožených sociálním vyloučením nebo jinou sociální událostí“. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018: 5, online).

Na území města Krnova bude **pilotně ověřena pozice preventistů**, kteří budou mít za úkol zejména vyhledávat a řešit vzniklé problémové situace v lokalitách a v jejich nejbližším okolí. V případě identifikace osob, u kterých je třeba zajistit řešení jejich nepříznivé sociální situace, kontaktují preventisté přímo sociální pracovníky.

1.3.2 Sociální práce s osobami v sociálním bydlení

Cílem sociální práce v oblasti bydlení je včasná identifikace domácností ohrožených ztrátou bydlení a práce na udržení si standardního bydlení. V oblasti sociálního bydlení je nezbytná stabilizace zabydlené domácnosti, práce na udržení si bydlení a následné a postupné řešení oblastí, které si klient se sociálním pracovníkem nastaví v individuálním plánu. Sociální práce v sociálním bydlení byla dopodrobna zpracována v metodickém dokumentu MPSV (dostupné z: http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/metodiky/Metodika_soc%C3%A1ln%C3%AD_pr%C3%A1ce_v_soc%C3%A1ln%C3%ADm_bydlen%C3%AD.pdf)

1.3.3 Prevence ztráty bydlení

Sociální práce s osobami v domácnostech, které jsou ohroženy ztrátou bydlení/bytovou nouzí, se zaměřuje především na uvedené situace:

- pomoc a podpora při zajištění dostatečné výše finančních prostředků na bydlení;
- pomoc a podpora při plnění nefinančních závazků spojených s bydlením (povinnosti řádného nájemníka při udržování pořádku);
- pomoc a podpora při řešení dluhů a exekucí;
- mediace sousedských sporů.

1.3.4 Ukončení sociální práce

Domácnosti v sociálním bydlení mají různě dlouhou potřebu jeho využití, proto je důležité, aby tuto individuální délku potřebnosti nastavení systému sociálního bydlení reflektovalo. Jsou domácnosti, u nichž sociální bydlení představuje krátkodobou či střednědobou etapu spojenou s určitou životní fází či situací. Jsou však také domácnosti, u kterých je sociální bydlení a s ním spojená podpora dlouhodobým či trvalým řešením jejich bytové situace. Velmi důležité téma je nalezení vhodného momentu pro ukončení sociální práce („ne přepečovávat“, individualita, dostatečné sociální kompetence). Důvody k ukončení sociální práce budou odlišné u Housing Ready a Housing First.

Příkladem může být začlenění osoby v bytové nouzi, které se přidělí byt v režimu Housing First. Této osobě bude poskytnuto standardní bydlení a bude s ní vedena intenzivní sociální práce. V ideálním případě po vyřešení všech problémů získá tato osoba veškeré potřebné kompetence, stane se řádným nájemníkem a nebude již vyžadovat pomoc sociálního pracovníka ani dalších institucí. Na základě výše uvedeného je tedy nejvhodnějším řešením tuto osobu ponechat v bytě, na který je zvyklá a pro účely sociálního bydlení v režimu Housing first vytipovat jiný byt, kde se může celý proces za přijetí nového nájemníka opakovat.

Sociální práce v sociálních bytech bude realizována ve spolupráci pracovníků odboru sociálního MěÚ Krnov, včetně pracovníků projektu a sociálních pracovníků NNO zejména prostřednictvím terénních programů.

1.4 Opatření – postupný zánik SVL a prevence před vznikem nových

Následující opatření je věnováno přímo problematice sociálně vyloučených lokalit vyskytujících se na území města. Mechanismus vzniku SVL na území měst je založen nejčastěji na řízeném nebo neřízeném sestěhovávání problémových osob na jednom území. Sociálně vyloučená lokalita může na území města vzniknout i ve velmi krátkém období, její zánik však vyžaduje souhrn nástrojů, vynaložení úsilí mnoha zainteresovaných stran a investování nemalých prostředků. Z těchto důvodů je zásadní nejen rušení stávajících sociálně vyloučených lokalit, ale i vytvoření takových podmínek, aby další SVL vůbec nevznikaly.

Vzhledem k výše popsané situaci doporučujeme zavedení následujících nástrojů:

1.4.1 Vytvoření mezioborové expertní skupiny

5.2.2

Skupina bude projednávat možnosti obnovení bytového fondu s cílem vytvořit místo, které již nebude označováno jako sociálně vyloučená lokalita. V expertní skupině by měli působit zástupci vedení města, zástupci jednotlivých věcně příslušných odborů města, jmenovitě stavebního odboru, odboru veřejných zakázek, odboru správy majetku města, odboru strategického rozvoje, odboru sociálního a dalších zainteresovaných odborníků, jejichž odborný názor bude pro rozvoj těchto území přínosem.

Hlavní témata:

- revitalizace bytového fondu a veřejného prostoru
- řešení situace současných problémových obyvatel
- stanovení kritérií výběru nových nájemníků
- zatraktivnění podmínek bydlení (výše nájemného, ...)
- nabízení inovativních služeb pro řádné nájemníky (občanská vybavenost)
- možnost přidělení bytů pro firemní zaměstnance,
- opatření na destigmatizaci lokality (vyvedení rezidentních sociálních služeb mimo lokalitu, zánik detašovaného pracoviště OS)

Při řešení situace současných problémových obyvatel SVL a stanovení kritérií výběru nových nájemníků je nezbytné zohlednit princip desegregace, tzn. nepřidělovat byty v SVL dalším osobám se sociálními problémy ani tyto osoby nekoncentrovat do stejných městských oblastí v rámci běžného bytového fondu (hrozba vzniku nových SVL). Je zřejmé, že aplikace takového principu v praxi bude obtížná, avšak bez odvahy začít se SVL na území města zbavíme jen stěží.

Poznámka: Jak se v praxi ukázalo, řešením nejsou také tzv. bezdoplatkové zóny. Vytvoření těchto zón není relevantní. Vzhledem k ekonomické situaci příjemců dávek hmotné nouze a vysokému procentu zadlužení u těchto lidí může dojít k posunu směrem k šedé a černé ekonomice, případně k většímu zadlužení u majitele nemovitosti. Druhou alternativou je odchod jinam, což je výše uvedené přesunutí problému. Bezdoplatkové zóny navíc postihují pouze nově příchozí nájemníky.

1.4.2 Terénní práce

V rámci terénní práce je potřeba poskytnout lidem, u kterých hrozí bytová nouze a kumulují se u nich další problémy odborné sociální poradenství a aktivně s nimi řešit možnosti řešení jejich nepříznivé sociální situace tak, aby se mohli začlenit zpět do společnosti.

1.4.3 Zajištění preventistů

Ve všech problémových lokalitách na území města Krnova je nezbytné zajistit působnost preventistů, kteří budou mít za úkol zejména řešit vzniklé problémové situace v lokalitách a v jejich nejbližším okolí.

1.4.4 Veřejná projednávání

Jako účinný nástroj spatřujeme v zajištění možnosti veřejných projednávání přímo v SVL. V těchto problémových lokalitách dojde k projednávání v oblasti prevence kriminality, sousedských vztahů a možnostech odborného poradenství v dalších oblastech, které obyvatelé vnímají jako důležité. Veřejné projednávání bude mít také za cíl seznámit místní obyvatele s plánovanými opatřeními a dalšími novinkami, týkající se místa, ve kterém žijí.

2. Oblast - bytový fond pro potřeby sociálního bydlení

Na základě zpracované analýzy počtu osob v bytové nouzi je nezbytné přistoupit také k zajištění sociálních bytů pro tyto osoby. Počet osob v bytové nouzi v Krnově je 256 (viz kapitola 5 - Analytická část).

2.1 Opatření – vyčlenění bytového fondu

Pro účely soc. bydlení **navrhujeme postupně uvolnit** do konce roku 2021 celkem 20 bytů v režimu Housing ready a 5 bytů v režimu Housing first, tedy **celkem 25 bytů ve vlastnictví města Krnova** (vysvětlení pojmů „Housing ready“ a „Housing first“ viz samostatná kapitola „Přístupy k ukončování bezdomovectví – bydlení především a dostupné bydlení“). Byty by byly uvolňovány jednotlivě a vytipovány mimo území SVL, aby nedocházelo k segregaci obyvatel. V bytech bude zajištěna sociální práce dle opatření 3, oblasti 1. Tato navrhovaná kapacita sociálního bydlení odpovídá kapacitě personálního zajištění ze strany sociálního odboru MěÚ Krnov (princip realizovatelnosti systému SB). Požadovaná kapacita je přiměřená a reálná, v součtu odpovídá naplnění potřeb 1/10 celkového počtu osob v bytové nouzi na území města Krnova. Přiměřenost 10% požadované kapacity zajištění bytového fondu je dána také tím, že se jedná o pilotní ověření. Do 30. 6. 2022 kdy je plánováno také ukončení projektu města Krnova pod názvem Komplexní řešení bytové problematiky osob na území města Krnova, budou tyto kapacity kompletně revidovány vzhledem k personálnímu zajištění. V požadovaném množství bytového fondu pro účely soc. bydlení je zohledněn i aktuální počet dostupných bytů pro ohrožené cílové skupiny obyvatel (viz 3.1. Stávající kapacity sociálního bydlení).

Požadovaná struktura bytového fondu sociálního bydlení

- Sociální byty Stará 7 Housing ready – dostupné bydlení (9 bytů)
- 5 bytů rozmístěných po městě Krnov v rámci režimu Housing first, dle principů desegregace uvedeného v analytické části v kapitole 3.1, bod a)
- 11 bytů rozmístěných po městě Krnov v rámci režimu Housing ready dle principů desegregace uvedeného v analytické části v kapitole 3.1, bod a)
- 2 dispoziční byty pro NNO pracující s osobami v bytové nouzi

3. Oblast - komunikace s veřejností

Komunikace s veřejností a její informování o opatřeních v oblasti sociálního začleňování a bydlení je vnímáno jako velmi důležité.

3.1 Opatření - zveřejňování informací o systému sociálního bydlení

Komunikací o obecných tématech, nových trendech či nástrojích v rámci sociálního začleňování se rozšiřuje povědomí obyvatel o oblasti sociálního začleňování. Získávání širších znalostí o tématech je jedním z nástrojů snižování napětí pramenících z neporozumění tématu či ze získaných mylných informací, které se šíří médii. Přenos informací směrem k osobám v bytové nouzi a veřejnosti zajistí odborní pracovníci v rámci projektu Města Krnova pod názvem „Komplexní řešení bytové problematiky osob na území města Krnova“. Informace se budou soustředit zejména na příklady dobré praxe, plánované akce, změny v opatření obce a novinky z oblasti bytové problematiky. Vzhledem k dané problematice bude přistoupeno k tzv. „informační opatrnosti“ směrem k citlivosti vnímání veřejnosti vůči cílové skupině.

Občané budou o jednotlivých opatřeních k sociálnímu bydlení informováni prostřednictvím **webových stránek města Krnova** (zřízení samostatné záložky „Sociální bydlení“), **Krnovských listů**, atd.

3.2 Opatření - veřejné projednávání

Jako další účinný nástroj spatřujeme v zajištění možnosti **veřejných projednávání přímo v problémových oblastech**. V těchto problémových lokalitách dojde k projednávání témat: prevence kriminality, sousedských vztahů a možnostech odborného poradenství v dalších oblastech, které obyvatelé vnímají jako důležité. Veřejné projednávání bude mít také za cíl seznámit místní obyvatele s plánovanými opatřeními a dalšími novinkami, týkající se místa, ve kterém žijí. Dojde k vytvoření lokálního preventivního systému před vznikem nových sociálně vyloučených lokalit. Jednání se zúčastní zástupci vedení města, odboru sociálního, správy majetku města, NNO a dalších institucí. Jednání bude svolávat domovník preventivista. Tyto setkání se uskuteční na území SVL a dalších objektů v majetku města. V případě identifikování problémové lokality, kde není vlastníkem město, bude navázána spolupráce i s vlastníky nemovitostí (ubytovny, bytové domy s větším podílem SVL osob apod.)

Více informací naleznete v příloze č. 8 Místní komunikační plán.

4. Seznam Příloh

Příloha č. 1: Územní a demografická charakteristika města Krnova

Příloha č. 2: Výskyt problémových lokalit

Příloha č. 3: Opatření obce – bydlení v nájemních bytech města

Příloha č. 4: Opatření obce – domy s byty zvláštního určení

Příloha č. 5: Sčítání osob bez domova

Příloha č. 6: Náklady veřejných rozpočtů

Příloha č. 7: Metodika sociální práce v sociálním bydlení

Příloha č. 8: Místní komunikační plán

Příloha č. 9: Vypořádání podnětů v rámci připomínkového řízení

5. Seznam obrázků

OBRÁZEK 1 AKTUALIZOVANÁ MAPA SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH A SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM OHROŽENÝCH LOKALIT V KRNOVĚ, ZDROJ ČÚZK A VLASTNÍ ÚPRAVY	9
--	---